

Psaní odborné publikace

Jakub Trubač

Informační služby v geovědách, ZS 2017/18

Proč a jak publikovat? Trochu filozofie

- ▶ I psaní vědeckých článků je integrální součástí výzkumné práce
 - ▶ Literární rešerše
 - ▶ Jasná formulace problému a jeho řešení
- ▶ Ucelená prezentace
 - ▶ Metodik, dat a jejich detailní interpretace
- ▶ Testovány alternativní hypotézy (robustnost té naší)
- ▶ Zlepšuje se argumentace (pro a proti)
- ▶ Odlišeny podružné detaily
- ▶ Recenzní řízení – zpětná vazba, další podněty
- ▶ Komunikace vlastních výsledků
 - ▶ Aby na nich mohli stavět jiní, vědecká priorita, zpětná vazba celé komunity
- ▶ Měřitelný výstup (vědecká kariéra, CV, granty, peníze)
- ▶ Je to občas zábava a skoro vždy dobrodružství

Proč a jak publikovat? Trochu filozofie

- ▶ Psát pro čtenáře, jasně a srozumitelně
 - ▶ Každý čtenář, recenzent nebo editor něčemu nerozumí, není to zpravidla jeho chyba
- ▶ Myslet na to, co čtenář potřebuje
 - ▶ Poskytnout veškeré informace, aby mohl učinit vlastní úsudek
- ▶ Nechat si pomoci
 - ▶ Kolegové, recenzenti, editoři, jazykoví korektoři
- ▶ Neustále se učit
 - ▶ Vylepšovat vlastní schopnosti jazykové i stylistické
- ▶ Číst dobré články z vlastního oboru
 - ▶ Rodilí mluvčí = britská angličtina)

Struktura geovědního článku

- ▶ Důležité jsou:
 - ▶ Název (running title), klíčová slova
 - ▶ Abstrakt
 - ▶ Závěry
- ▶ Abstrakt
 - ▶ Konkrétní, výstižný, informativní
 - ▶ Obsahuje všechno v kostce: motivace – cíle – metodiku – hlavní výsledky a závěry
 - ▶ Stručný x využít prostor k dispozici
 - ▶ Musí být pochopitelný sám o sobě (nepoužívat zkratky nebo znovu vysvětlit)
 - ▶ Píše se poslední, po závěru

Struktura geovědního článku

► Úvod

- Jasná definice problému a cílů v článku
- Shrnutí dosavadních poznatků a způsob, jak jsme se přistoupili k řešení
- Může obsahovat krátké motivační „preview“ hlavních výsledků
- Přiměřená délka (~ 1 strana rukopisu)
- Pro specifické detaily a přehled literatury slouží Geological setting (State of Art) nebo Appendix či Review Paper
- Píše se předposlední

Struktura geovědního článku

► Metody

- Popis technik měření, studovaného materiálu
- Obsahují dostatek detailů, aby bylo možno výzkum zopakovat
- Lze částečně řešit citacemi článků s metodickými detaily (musí být snadno dostupné) popř. appendixem
- V geochemii a jinde nezapomenout na měření standardů
- Pokud jsou důležité chyby (třeba geochronologie), jasně specifikujte způsob výpočtu

Struktura geovědního článku

➤ Výsledky

- Popis vzorků (např. terénní, petrologický) fotografie (Fig. Xa–d)
- Charakteristika dat, s potřebným množstvím diagramů
- Neuvádět v přílišném detailu čísla, která lze vyčíst z tabulek
- Popsat např. odlehlé hodnoty apod., ale nediskutovat důvody, proč jsou jiné
- Nemíchat popis dat a jejich interpretaci! Minimálně oddělit po odstavcích.
- Obecnější interpretace, srovnání už patří do diskuze.

Struktura geovědního článku

► Diskuse

- nepřidávat nová data, diskutují se ta z výsledků či rešerše
- Všechny generalizace a vůbec širší pohled na interpretaci dat v kontextu jiných terénů/prací jiných autorů
- Od konkrétních výsledků po obecnější poznatky
- Poslední věta = důležitá !!! (často obrací do budoucna, jak lze navázat)

► Závěr

- Měly být povinné, jen někdy lze spojit s diskusí (krátké články)
- Měly by obsahovat konkrétnější výsledky než abstrakt (číslovaný seznam)
- Přiměřeně dlouhé (ale také ne jen odstavec)
- V žádném případě nesmějí být závěry a abstrakt téměř stejné
- Nepřinášejí žádné nové myšlenky
- Zpravidla neobsahují literární odkazy, mohou být otevřené otázky k dalšímu studiu

Struktura geovědního článku

- ▶ Poděkování
 - ▶ Kdo s tím pomohl (ale ne knihovník, uklízečka nebo sekretářka)
 - ▶ Všichni recenzenti (i anonymní), handling editor
 - ▶ Grantové projekty apod. (pozor, přesný text se ukazuje na Web of Science)

Psaní geologického textu - styl

- ▶ Jedno téma = jeden článek (ne „opus magnum“)
- ▶ Nedělat čtení na pokračování (part 1,2,...n)
- ▶ Klíčová věc, které je vše podřízeno: srozumitelnost, proto je důležitá jednoduchost
- ▶ Představte si sama sebe v roli čtenáře
- ▶ Nepíšeme detektivku, tzn. Neschovávat si rozuzlení až na úplný závěr
- ▶ Šetři nadpisy, a ty musí být pokud možno konkrétní

- ▶ Každý odstavec:
 - ▶ Jen jedna myšlenka, navázaná na odstavec předchozí
 - ▶ Uveden 1. větou, často na konci shrnut větou poslední
 - ▶ Lineární, jednoduchý tok textu
 - ▶ Minimální množství odkazů zpět, žádné dopředu

Psaní geologického textu - styl

- Vytvořit finální dataset, rozdělit analýzy do skupin
- Přiřadit značky a barvy pro diagramy
- Vynést obrázky, srovnat do logické sekvence, vybrat ty podstatné
- Napsat popisky (captions), případně prázdné pro obrázky, které ještě očekávám
- Připravit si osnovu (nebo také ne)
- Začít psát vlastní text, přímo do osnovy, od místa které se zdá nejsnadnější (= je nejjasnější)
- Psát po blocích, které udržím v hlavě; rychle, jednoduše
- Několikrát revidovat v textovém editoru (gramatika, tok textu, styl)
- Vytisknout a upravovat na papíře
- Pro dlouhé rukopisy, je dobré dodržovat nějakou denní rutinu: ráno psát nový materiál, editovat odpoledne, práce večer?
- Mazat nepotřebné, složité pasáže, popř. ukládat na konec souboru do sekce „junk“ apod.
- Průběžně kontrolovat strukturu textu (zobrazení osnovy)

Psaní geologického textu

- Text v patkovém fontu (typický Times 12 pt)
- Řádkování minimálně 2, široké okraje (pro poznámky editora, recenzentů)
- Očíslovat stránky
- Text nezarovnávat vpravo, nedělit
- Neformátovat mezerníkem a enterem: použít tabulátory nebo odsazení, konec stránek
- První odstavec za nadpisem se často neodsazuje
- Používat tučné písmo a kurzívu umírněně, zapomenout na podtržení
- Číslování nadpisu pomocí stylu, nebo příslušné funkce Wordu, rozhodně ne ručně
- Totéž číslování rovnic a odkazy na ně
- Zapnout automatickou kontrolu pravopisu

Specifika geologického textu (jazyk)

- Obvykle lze zvolit, zda britská nebo americká angličtina, ale konzistentně
- Radši jednodušší, ale gramaticky správná
- Kratší věty jsou vždy jistější (10-15 slov), omezit výskyt předložek
- Kontrola rodilým mluvčím, kolegy
- Minimalizovat použití první osoby na minimum
- Redukovat použití trpného rodu
- Pokud možno používat jednotky SI
- V anglickém textu (vč. obrázků, tabulek) užívat desetinnou tečku a ne čárku
- Všechny zkratky vysvětlit při 1. výskytu
- věta by neměla začínat číslem nebo zkratkou, také na Obr. 2 nebo Obrázek 2
- Hypotézy vyjadřovat s určitým stupněm nejistoty (např. kondicionálem)

Práce před tiskem

- Ověřit, že jsou všechny obrázky a tabulky odkazovány v textu, a očíslovány přesně v tomto pořadí
- Vynechat diagramy (a tabulky), které neslouží specifickému účelu
- Zkontrolovat citace, zda všechny citované práce jsou v seznamu a žádné nejsou navíc, citační manažery v tom pomáhají, ale nejsou samospasitelné (odškrtnat ve výtisku)
- Provést kontrolu pravopisu
- Nahradit vícenásobný výskyt mezer za mezeru
- Nechat rukopis přečíst kolegům, ideálně i mimo přesný obor
- Zkontrolovat jazyk (rodilým mluvčím)
- Uložit na několik dnů do šuplíku „nechat dozrát“
- Před odesláním/tiskem přečíst ještě jednou
- Zrušit živá pole (CTRL + SHIFT + F9)

Citační managery

- ▶ Komerční

- ▶ EndNote → <http://endnote.com/>
- ▶ RefMan → již jen EndNote

- ▶ Nekomerční

- ▶ Zotero → <https://www.zotero.org/>
- ▶ Mendeley → <https://www.mendeley.com/>